

Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka

Zbašnik, Anja

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:131:092462>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-14**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

Smjer bibliotekarstvo
Ak. god. 2022./2023.

Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka

Diplomski rad

Anja Zbašnik

Mentorica: red. prof. dr. sc. Ana Barbarić

Zagreb, rujan 2023.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Iskrene zahvale mentorici prof. dr. sc. Ani Barbarić na stručnom vodstvu i svim savjetima koje mi je uputila tijekom pisanja ovoga diplomskog rada.

Također, zahvaljujem se voditeljici Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka, gospođi Sanji Žalac-Čičak te ravnatelju Gradske knjižnice Rijeka, gospodinu Niki Cvjetkoviću na susretljivosti i svesrdnoj pomoći bez kojih ovoga rada ne bi bilo.

Za kraj, zahvaljujem cijeloj svojoj obitelji, a posebno mami koja mi je bila najveća podrška od prvoga dana kada sam krenula u školu i to bezuvjetno nastavlja biti svaki dan.

Sadržaj

1. Uvod.....	5
2. Narodne knjižnice.....	6
2.1. Misije narodne knjižnice.....	6
2.2. Financiranje i zakonodavstvo narodnih knjižnica.....	7
2.3. Poslovanje i upravljanje narodne knjižnice.....	8
2.4. Djelatnost narodne knjižnice.....	9
2.4.1. Obrazovanje.....	10
2.4.2. Informacije.....	10
2.4.3. Osobni razvoj.....	11
2.4.4. Djeca i mladež.....	11
2.4.5. Kulturni razvoj.....	12
2.4.6. Društvena uloga.....	13
3. Gradska knjižnica Rijeka.....	14
3.1. Povijest i razvoj.....	14
3.2. Ustroj i djelatnost.....	15
4. Američki kutak.....	17
4.1. Misija i ciljevi.....	17
4.2. Vrste američkih prostora.....	18
4.3. Uloge američkog veleposlanstva i partnerskih institucija.....	19
4.4. Pet temeljnih programa.....	20
4.5. Američki kutci u hrvatskim narodnim knjižnicama.....	22
4.5.1. Američki kutak Osijek.....	23
4.5.2. Američki kutak Gradske knjižnice Zadar.....	24
4.5.3. Američki kutak Zagreb.....	24
4.5.4. Američki kutak Vukovar.....	25
5. Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka.....	25
5.1. Glavne odlike suradnje.....	26
5.2. Prostor Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka.....	28
5.3. Korisnici.....	30
5.4. Programi za korisnike.....	31
5.5. Knjižnični fond.....	33
5.6. Promidžba programa i aktivnosti.....	34
6. Zaključak.....	36
Literatura.....	38

1. Uvod

Narodne knjižnice su ustanove prisutne u svakom dijelu svijeta te su često upravo one središte društvenog i kulturnog života zajednice unutar koje se nalaze. Danas su one dinamična mjesta koja svim svojim korisnicima omogućavaju pristup različitim znanju u svim oblicima, pružaju im potporu pri naobrazbi, bila ona formalna ili neformalna, osiguravaju pristup djelima mašte, ali i lokalnim informacijama te na taj način uvelike doprinose svakodnevnom životu pojedinca kao i njegovom osobnom razvoju. Također, narodne su knjižnice žarišta kulturnog i umjetničkog života zajednice, a imaju i društvenu ulogu te nerijetko postaju mjesto okupljanja za istraživanje, razonodu ili obrazovanje. Kao što i sam Manifest za narodne knjižnice kaže, "narodna knjižnica kao lokalni prilaz znanju osigurava osnovne uvjete za cjeloživotno učenje, neovisno odlučivanje i kulturni razvitak pojedinca i društvenih skupina" (IFLA i UNESCO, 1994). Kako bi ispunile tu svoju važnu ulogu i zadovoljile potrebe svih svojih korisnika, narodne knjižnice diljem svijeta, pa tako i one u Hrvatskoj, organiziraju brojne programe, sudjeluju u raznim projektima te pokreću mnoge suradnje. Upravo je jedna takva suradnja tema ovoga diplomskoga rada, ona između Gradske knjižnice Rijeka i Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država iz Zagreba, odnosno Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka koji je dio svjetske mreže knjižničnih prostora posvećenih američkoj kulturi i načinu života u sklopu kojega se provodi mnoštvo zanimljivih aktivnosti za korisnike. Prvi dio ovoga diplomskoga rada dat će teorijski pregled svega onoga što narodne knjižnice jesu, njihovih uloga, misije i djelatnosti. Nadalje, osvrnut će se i na Gradsku knjižnicu Rijeka, njezinu povijest i razvoj kao i na ustroj i djelatnost. Osim toga, iznijet će i osnove rada Američkih kutaka općenito i njihovih temeljnih programa te ciljeva, uloge američkog Veleposlanstva i partnerskih institucija, a spomenut će i postojeće Američke kutke u hrvatskim narodnim knjižnicama. U drugom dijelu ovoga diplomskoga rada primjenjivat će se intervju kao istraživačka metoda s voditeljicom Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka i diplomiranom knjižničarkom Sanjom Žalac-Čičak te ravnateljem Gradske knjižnice Rijeka, gospodinom Nikom Cvjetkovićem, a s ciljem prikupljanja detaljnih informacija o radu toga kutka, svim izazovima s kojima se u svojoj djelatnosti susreću, ali i doprinosima koje takva suradnja ima za ovu narodnu knjižnicu.

2. Narodne knjižnice

Narodne su knjižnice prisutne u cijelome svijetu, javljaju se u različitim vrstama društava, različitim kulturama kao i na različitim stupnjevima razvoja. Takve različite okolnosti u kojima djeluju narodne knjižnice neizbježno čine razliku i u načinima na koji pružaju usluge kao i u njihovim službama. Usprkos tomu, narodne knjižnice imaju neka zajednička svojstva koja je moguće definirati. Prema IFLA-i (2011:15), narodna knjižnica je "organizacija koju osniva, podržava i financira određena zajednica putem lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti ili putem nekog drugog oblika organizacije. Ona osigurava pristup znanju, informacijama, cjeloživotnom učenju i djelima mašte pomoću niza izvora i službi, a na raspolaganju je svim članovima zajednice, bez obzira na njihovu rasu, nacionalnost, dob, spol, religiju, jezik, invaliditet, ekonomski i radni status te obrazovanje". Nadalje, prema IFLA-inom i UNESCO-vom Manifestu za narodne knjižnice (2022:1), narodna knjižnica je "lokalno informacijsko središte koje svojim korisnicima daje na raspolaganje različita znanja i informacije. Ona je važan dio društva znanja koji se neprestano prilagođava novim sredstvima komunikacije ne bi li ispunila svoj cilj univerzalnog pristupa informacijama te omogućavanja korištenja istih svim ljudima. Osim toga, pruža javno dostupan prostor za proizvodnju znanja, dijeljenje i razmjenu informacija i kulture te građanski angažman". "Knjižnice stvaraju zajednice, dopiru do novih korisnika i aktivno slušaju kako bi podržale osmišljavanje usluga koje zadovoljavaju lokalne potrebe i podižu kvalitetu života. Javnost ima povjerenje u svoju knjižnicu, a zauzvrat, narodne knjižnice teže proaktivnom informiranju i educiranju svoje zajednice" (IFLA, 2022:2).

2.1. Misije narodne knjižnice

Iako djelatnost, pa tako i misije narodnih knjižnica uvelike ovise o okolnostima te kontekstu u kojemu se narodne knjižnice nalaze, tj. u kojima djeluju, postoje neke zajedničke misije kojima neovisno o tome teže.

"One su:

- pružanje pristupa širokom rasponu informacija i ideja bez cenzure, podržavanje formalnog i neformalnog obrazovanja na svim razinama, kao i cjeloživotno učenje koje omogućuje stalnu, dobrovoljnu i samostalnu potragu za znanjem za ljude u svim fazama života;
- pružanje mogućnosti za osobni kreativni razvoj te poticanje mašte, kreativnosti, znatiželje i empatije;

- stvaranje i jačanje čitalačkih navika kod djece od rođenja pa do odrasle dobi;
- iniciranje, podržavanje i sudjelovanje u aktivnostima te programima opismenjavanja s ciljem izgradnje vještina čitanja i pisanja, kao i olakšavanja razvijanja medijske i informacijske pismenosti te digitalne pismenosti za ljude svih dobi, u duhu stvaranja informiranog, demokratskog društva;
- pružanje usluga svojim zajednicama osobno i na daljinu uz pomoć digitalnih tehnologija koje omogućuju pristup informacijama, zbirkama i programima kad god je to moguće;
- osiguravanje pristupa svim vrstama informacija o zajednici i prilikama za organiziranje zajednice svim ljudima;
- pružanje pristupa znanstvenom znanju poput rezultata istraživanja ili zdravstvenih informacija koje mogu utjecati na živote njihovih korisnika, kao i omogućavanje sudjelovanja u znanstvenom napretku;
- pružanje odgovarajućih informacijskih usluga lokalnim poduzećima, udrugama i interesnim skupinama;
- očuvanje i davanje pristupa lokalnim i autohtonim podacima, znanju i baštini (uključujući usmenu tradiciju), osiguravanje okruženja u kojemu lokalna zajednica može preuzeti aktivnu ulogu u identifikaciji materijala koji će se sačuvati te dijeliti, u skladu sa željama zajednice;
- poticanje interkulturalnog dijaloga i kulturne raznolikosti;
- promicanje očuvanja i davanje pristupa kulturnim izričajima te baštini, poštivanje umjetnosti, otvoreni pristup znanstvenim spoznajama, istraživanju i inovacijama u tradicionalnim medijima, kao i digitaliziranim" (IFLA i UNESCO, 2022).

2.2. Financiranje i zakonodavstvo narodnih knjižnica

Pristup samoj zgradi narodnih knjižnica te njihovim uslugama uglavnom je besplatan. U svakoj narodnoj knjižnici pravo odlučivanja pripada lokalnim i državnim tijelima te rad narodne knjižnice mora podržavati posebno zakonodavstvo koje se redovno mijenja i usklađuje s odgovarajućim međunarodnim ugovorima i sporazumima (IFLA i UNESCO, 2022). Narodnu knjižnicu trebaju financirati nacionalne te lokalne vlasti, a ona također mora biti osnovna sastavnica svake strategije za razvoj informiranja, kulture, obrazovanja, kao i opismenjavanja (IFLA i UNESCO, 2022). Budući da se nalazimo u digitalnom dobu, također je važno da zakonodavstvo o intelektualnom vlasništvu i autorskim pravima svakoj narodnoj knjižnici

omogućiti iste postupke nabave te pružanje pristupa različitom digitalnom sadržaju pod što razumnijim uvjetima, kao što to i inače čini za fizičke, tradicionalne izvore (IFLA i UNESCO, 2022). S ciljem osiguravanja koordinacije i suradnje na nacionalnoj razini, zakonodavstvo te svi strateški planovi moraju definirati i promicati nacionalnu mrežu knjižnica koja se temelji na dogovorenim standardima usluga (IFLA i UNESCO, 2022). “Mreža narodnih knjižnica mora se oblikovati u odnosu na nacionalne, regionalne, znanstvene i specijalne knjižnice te knjižnice u školama, visokim učilištima i sveučilištima” (IFLA i UNESCO, 2022).

2.3. Poslovanje i upravljanje narodne knjižnice

Prije svega, važno je da svaka narodna knjižnica osmisli strategiju koja jasno definira sve njezine prioritete, ciljeve i usluge, uzimajući u obzir sve potrebe zajednice u kojoj se knjižnica nalazi (IFLA i UNESCO, 2022). U tome procesu neophodno je lokalno znanje i sudjelovanje u zajednici, stoga bi lokalne zajednice trebale biti uključene u donošenje različitih odluka (IFLA i UNESCO, 2022). Nadalje, svaka narodna knjižnica mora biti što bolje i učinkovitije organizirana te je vrlo važno da se poštuju svi stručni standardi rada (IFLA i UNESCO, 2022). Usluge koje narodna knjižnica nudi svojim korisnicima moraju biti dostupne fizički ili pak digitalno svim članovima zajednice, a to zahtijeva dobru opremljenost same zgrade knjižnice, ali i što bolje locirane, kvalitetne prostore za čitanje, kao i za učenje, te relevantne i suvremene tehnologije i radno vrijeme koje je na najbolji mogući način prilagođeno korisnicima knjižnice (IFLA i UNESCO, 2022). Također, važno je da usluge koje knjižnica nudi budu dostupne i onima koji nisu u mogućnosti posjećivati knjižnicu, iz bilo kojih razloga, a moraju i biti prilagođene potrebama različitih zajednica u urbanim područjima te u ruralnim. Osim toga, knjižnice bi trebale biti prilagođene i potrebama različitih marginaliziranih skupina, korisnika s invaliditetom i drugim teškoćama, višejezičnim korisnicima, kao i potrebama autohtonih naroda unutar određene zajednice (IFLA i Unesco, 2022). U svakoj narodnoj knjižnici, knjižničar čini aktivnog posrednika između korisnika te digitalnih i tradicionalnih izvora. Kako bi knjižnica mogla pružati svoje usluge i zadovoljavati potrebe svih svojih korisnika, neizostavni su dovoljni kadrovski i materijalni resursi, kao i kontinuirano, stručno obrazovanje svih knjižničara kako bi im se olakšalo nošenje sa svim mogućim izazovima (IFLA i UNESCO, 2022). S ciljem utvrđivanja dovoljnih kvantitativnih i kvalitativnih izvora, neophodno je provoditi konzultacije upravljačkih struktura s knjižničnim stručnjacima (IFLA i UNESCO, 2022). Osim stručnog osposobljavanja knjižničara, važno je osigurati i edukaciju korisnika kako bi mogli koristiti sve dostupne izvore i iskoristavati usluge koje knjižnica pruža. Nadalje,

u području knjižničarstva trebala bi se provoditi relevantna istraživanja kako bi se procijenio utjecaj narodnih knjižnica, ali i prikupili podatci koji donositeljima odluka potvrđuju društvenu korist knjižnica. Statističke podatke valjalo bi prikupljati duži niz godina, budući da društvenu dobrobit knjižnica mogu osjetiti tek nadolazeće generacije (IFLA i UNESCO, 2022). Osim svega spomenutog, vrlo je važna i suradnja knjižnica s relevantnim partnerima kao što su to škole, različite korisničke skupine, nevladine organizacije, poduzeća, knjižničarske udruge te slični stručnjaci na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini kako bi knjižnice mogle doprijeti do šireg i raznolikog kruga korisnika (IFLA i UNESCO, 2022).

2.4. Djelatnost narodne knjižnice

Glavne djelatnosti narodne knjižnice su pružanje usluga te osiguravanje građe na različitim medijima s ciljem zadovoljavanja obrazovnih i informacijskih potreba, kao i potreba za osobnim razvojem, uključujući i potrebe za slobodnim vremenom te rasonodom pojedinaca, ali i grupa (IFLA, 2011). Osim toga, narodne knjižnice imaju i važnu ulogu u razvoju te izgrađivanju demokratskog društva tako što pojedincu omogućuju pristup raznolikom i vrlo širokom spektru znanja, ideja te mišljenja (IFLA, 2011). Također, iznimno je važno da se usluge svake narodne knjižnice temelje na jednakosti i osiguravanju pristupa za sve korisnike, bez obzira na njihovu nacionalnu pripadnost, spol, dob, jezik, vjeru, društveni položaj ili bilo koje slično obilježje (IFLA, 2022). Osim toga, narodne knjižnice moraju osigurati i posebne usluge te građu za sve one korisnike koji iz bilo kojeg razloga ne mogu koristiti redovne knjižnične usluge i građu. (IFLA, 2022). Primjerice, za pripadnike jezičnih manjina, za osobe s invaliditetom, osobe sa slabim vještinama digitalne ili računalne pismenosti te pismenosti općenito, za osobe koje se nalaze u bolnicama ili zatvorima (IFLA, 2022). Nadalje, korisnici svih dobnih skupina u knjižnici moraju moći pronaći građu koja odgovara njihovim potrebama, a usluge i zbirke koje knjižnica nudi moraju uključivati sve vrste suvremenih tehnologija te različitih medija, ali i tradicionalnu građu (IFLA, 2022). Knjižnice bi trebale nabavljati visoko kvalitetnu građu, koja odgovara lokalnim potrebama te je u odnosu na njih i relevantna, kao i građu koja odražava kulturnu te jezičnu raznolikost zajednice unutar koje se narodna knjižnica nalazi (IFLA, 2022). Također, građa mora odražavati suvremene trendove i pratiti razvoj društva, ali i odražavati sjećanje na ljudske pothvate i maštu (IFLA, 2022). Zbirke i usluge ne smiju biti podložne bilo kakvim oblicima ideološke, političke ili vjerske cenzure, kao ni bilo kakvome komercijalnom pritisku (IFLA, 2022).

2.4.1. Obrazovanje

Tijekom života, ljudi imaju potrebu za naobrazbom neovisno o tome je li ona formalna, tj. povezana s formalnim institucijama poput sveučilišta, fakulteta te škole, ili manje formalna, odnosno vezana uz posao te svakodnevni život. Za većinu ljudi, obrazovanje jest aktivnost koja traje čitav život, a narodna knjižnica ima značajnu ulogu u tom procesu. Jedan od glavnih razloga osnivanja većine narodnih knjižnica te jedna od glavnih svrha njihove djelatnosti jest zadovoljavanje potrebe za općenito dostupnim posrednikom koji omogućava pristup znanju, neovisno radi li se o znanju u tiskanom obliku, multimedijalnom ili nekom drugom obliku kao što su to izvori na internetu, ali i podrška u formalnom te neformalnom obrazovanju (IFLA, 2011). Nadalje, narodna knjižnica treba osigurati građu koja će služiti kao podrška procesu učenja te treba pružiti pomoć korisniku kako bi se mogao djelotvorno služiti ponuđenim izvorima. Također, vrlo je važno da knjižnica stvori odgovarajuće uvjete za učenje. Osim toga, budući da je pismenost ključ znanja, a samim time i obrazovanja, narodna knjižnica mora aktivno podržavati kampanje opismenjavanja, kao i informacijskog opismenjavanja (IFLA, 2011).

2.4.2. Informacije

U 21. stoljeću, svjedoci smo postojanja sve većeg broja informacija, a pristup i razumijevanje istih jedno je od osnovnih ljudskih prava. Osim toga, informacije su izrazito važne za razvoj pojedinca te društva pa informacijske tehnologije pružaju veliku moć onima koji im mogu pristupiti te se znaju njima koristiti. U razvijenim zemljama se izvori javnih informacija poput mrežnih usluga, obrazovnih ustanova te narodnih knjižnica nerijetko uzimaju zdravo za gotovo. Ipak, važno je napomenuti kako još uvijek postoje zemlje u razvoju s nedostatnom infrastrukturom koja pojedince sprječava da dođu do potrebnih informacija te tako lakše rješavaju probleme (IFLA, 2011). Upravo zato, jedna je od glavnih uloga knjižnice sakupljanje, organiziranje i korištenje informacija te omogućavanje pristupa širokom rasponu informacijskih izvora (IFLA, 2011). Također, narodna knjižnica ima veliku odgovornost u sakupljanju, čuvanju i omogućavanju pristupa lokalnim informacijama, odnosno dokumentima vezanim uz prošlost zajednice čime djeluje i kao sjećanje na prošlost te pomaže zajednici u raspravama i donošenju odluka o nekim važnim pitanjima (IFLA, 2011). U prikupljanju te pružanju informacija svojim korisnicima, narodna knjižnica mora surađivati i s drugim posrednicima kako bi se raspoloživa sredstva što bolje iskoristila, kada god je to moguće

(IFLA, 2011). Također, svrha je narodnih knjižnica truditi se premostiti jaz koji dostupnost, odnosno nedostupnost informacija u određenim zemljama stvara na način da osigurava slobodan pristup internetu te informacijama u tradicionalnom obliku (IFLA, 2011). Narodne knjižnice moraju prepoznati razvoj informacijskih i komunikacijskih tehnologija te što je bolje moguće iskoristiti sve mogućnosti koje taj razvoj pruža (IFLA, 2011). Na taj način, narodne knjižnice postaju i nastavljaju biti pristupna točka online informacijskim uslugama koje su od velikog značaja (IFLA, 2011).

2.4.3. Osobni razvoj

Kako bi došlo do osobnog razvitka pojedinca, vrlo je važno postojanje prilika za razvijanje osobne kreativnost, kao i novih interesa. Da bi se to ostvarilo, pojedincima je potrebno osigurati pristup znanju te djelima mašte, a upravo je to jedna od jedinstvenih uloga narodne knjižnice (IFLA, 2011). Narodna knjižnica može omogućiti svojim korisnicima pristup različitim bogatim izvorima znanja te kreativnih postignuća, na različitim medijima, do kojih korisnici sami inače možda ne bi mogli doći (IFLA, 2011). Ona osigurava pristup djelima mašte poput velikih zbirki svjetske književnosti, kao i književnosti zajednice u kojoj djeluje. Pristup takvim djelima izrazito je važan doprinos svrhovitoj rekreacijskoj aktivnosti, ali i osobnom obrazovanju korisnika knjižnice (IFLA, 2011). Nadalje, narodna knjižnica ima vrlo važnu ulogu u svakodnevnom životu te društvenom i ekonomskom razvoju svojih korisnika tako što neposredno obavješćuje ljude u zajednicama unutar kojih djeluje. Primjerice, nudi obavijesti te važne informacije o osnovnim životnim vještinama, različitim programima za obrazovanje, kako za odrasle, tako i za mlade ljude. Također, u zajednicama u kojima je razina nepismenosti visoka, knjižnice osiguravaju službe te usluge s ciljem promicanja pismenosti, a nude i osnovnu edukaciju za korisnike kako bi ih naučili služiti se knjižnicom te svime onime što ona nudi (IFLA, 2011).

2.4.4. Djeca i mladež

Kao što je već spomenuto, narodna knjižnica obvezna je truditi se zadovoljiti potrebe svih grupa i profila korisnika, neovisno o njihovoj dobi te fizičkim, ekonomskim ili pak socijalnim okolnostima (IFLA, 2011). Ipak, ona također ima veliku odgovornost u zadovoljavanju potreba mladih ljudi te djece. Zainteresiraju li se djeca već od najranije dobi za djela mašte te znanje,

mnogo je veća vjerojatnost da će u budućnosti imati koristi od toga i napredovati u osobnom razvoju. Poslanje knjižnice namijenjene djeci jest da djeluje prije svega kao obrazovno, informacijsko i kulturno središte koje osigurava i omogućava pristup informacijama, uslugama te programima koji su primjereni dobi te sposobnostima, na jezicima koji su djeci relevantni, kao i njihovim obiteljima, ali i odgojiteljima u multikulturalnim zajednicama (IFLA, 2018). U ostvarenju takvoga poslanja, od središnje je važnosti prije svega potpora pismenosti, učenju i čitanju (IFLA, 2018). Nadalje, namjena knjižnice je osigurati knjižničku građu te usluge na raznim različitim medijima s ciljem ispunjavanja potreba djece različitih sposobnosti te različitih dobi, a sve to u svrhu njihova informiranja, obrazovanja te osobnog razvoja, uključujući slobodno vrijeme te razonodu, ali i potporu zdravlju te općenitoj dobrobiti djece (IFLA, 2018). Prema IFLA-i (2018), "knjižnične usluge za djecu imaju važnu zadaću u razvoju i održanju demokratskog društva nudeći djeci pristup širokom i raznolikom rasponu znanja, ideja i stavova". Iako se svaka knjižnica prilagođava kontekstu, okolini i zajednici u kojoj djeluje, postoje zajednički i univerzalni ciljevi svake knjižnice namijenjene djeci, a oni su:

- omogućiti lakše ostvarenje prava svakog djeteta na informacije, pismenost, kulturni razvoj, cjeloživotno učenje i kreativne programe u slobodno vrijeme
- djeci osigurati pristup širokom rasponu primjerene knjižničke građe na različitim medijima
- pomoći djeci u razvoju vještina informacijske pismenosti za korištenje digitalnih medija
- provoditi kulturne i zabavne programe usmjerene na čitanje i pismenost
- provoditi raznovrsne aktivnosti za djecu, roditelje i odgojitelje
- ukloniti prepreke s kojima se djeca suočavaju te zagovarati njihovu slobodu i sigurnost
- poticati djecu da postanu samouvjereni i kompetentni pojedinci i građani
- posredovati pri sklapanju partnerstva u lokalnoj zajednici kako bismo zajedno ponudili programe i usluge svoj djeci i njihovim obiteljima, uključujući i marginalizirane skupine kao i one u ekonomski nepovoljnom položaju" (IFLA, 2018)

2.4.5. Kulturni razvoj

Narodne su knjižnice lokalno zasnovane službe koje djeluju na dobrobit lokalne zajednice, zato trebaju osiguravati lokalne informacijske službe i usluge, a one se trebaju temeljiti na

potrebama zajednice unutar koje djeluju (IFLA, 2011). Upravo je zato za uspjeh i djelotvornost knjižnice važno da svoje djelovanje zasniva na kulturi ili kulturama područja, odnosno zemlje u kojoj djeluje (IFLA, 2011). Sukladno tomu, osim dosad nabrojanih, narodne knjižnice imaju značajnu ulogu u osiguravanju žarišta kulturnog i umjetničkog razvoja zajednice, kao i u pomaganju prilikom oblikovanja i održavanja kulturnog identiteta zajednice (IFLA, 2011). Narodne knjižnice to mogu postići organiziranjem kulturnih programa te brigom da razni kulturni sadržaji budu zastupljeni u fondu knjižnice, pružanjem prostora za kulturne aktivnosti te suradnjom s različitim regionalnim te lokalnim organizacijama (IFLA, 2011). Osim toga, knjižnica bi trebala nastojati osigurati i građu na jezicima kojima se služe pripadnici lokalne zajednice te podupirati kulturne tradicije (IFLA, 2011). Nadalje, narodna knjižnica mora biti ključna u lokalnoj zajednici za sakupljanje, čuvanje i promidžbu lokalne kulture u svoj raznolikosti koju ta kultura pruža. Knjižnice to postižu na razne načine. Primjerice zavičajnom zbirkom, održavanjem izložbi, objavljivanjem djela koja su relevantna i zanimljiva lokalnoj zajednici unutar koje knjižnica djeluje, organiziranjem programa o temama zanimljivim lokalnoj zajednici, poticanjem održavanja i razvoja usmene tradicije ukoliko je ona zajednici važna, i slično (IFLA, 2011).

2.4.6. Društvena uloga

Osim dosad navedenih, narodna knjižnica ima značajnu ulogu i kao mjesto okupljanja, odnosno javni prostor koji članovi zajednice mogu koristiti za istraživanje, razonodu ili obrazovanje, ali i kako bi stupali u neformalne veze s drugim članovima zajednice te kako bi stjecali razna pozitivna socijalna iskustva (IFLA, 2011). Ova je uloga knjižnice vrlo važna, pogotovo u zajednicama u kojima nedostaje mjesta za okupljanje, zato bi trebala biti građena i opremljena tako da potiče kulturne i društvene aktivnosti u skladu s interesima zajednice unutar koje djeluje (IFLA, 2011). Nadalje, Barbara L. Anderson (1994.) također ističe kako narodne knjižnice u današnjem suvremenom društvu imaju znatnu ulogu kao središta raznih aktivnosti unutar zajednice, kao prostori namijenjeni javnosti, ali i kao predstavnici svojih osnivača, odnosno lokalnih vlasti i građana s kojima one komuniciraju. Narodnu knjižnicu mogu koristiti svi građani, te ona mora biti dostupna svima, od one najmanje djece pa sve do osoba starije dobi. Također, narodna knjižnica je obično reprezentativna zgrada na istaknutoj lokaciji te je jedna od prvih institucija koje se osnivaju u novim zajednicama. Cilj joj je usmjeriti građane da pronađu sve potrebne informacije na jednome mjestu, kao i druge usluge te aktivnosti vezane uz učenje, obrazovanje, kulturu i slično (Anderson, 1994). Na knjižnice stoga utječu

sve društvene promjene. One pomažu u integraciji etničkih grupa te nacionalnih manjina, djeluju kao posrednik u dostupnosti raznih novih tehnologija svim različitim skupinama građana, provode i organiziraju razne kulturne aktivnosti, uključuju se i sudjeluju u lokalnim inicijativama, dio su različitih mreža koje služe potrebama zajednice (Anderson, 1994). Budući da javnost knjižnicu percipira kao neutralno mjesto, u knjižnici postoje „divergentne ideje i ljudi s različitim životnim stilovima, obrazovanjem i ekonomskim statusom“ (Anderson, 1994). Knjižnica je također mjesto tišine i meditacije, odvojena od žurbe vanjskog svijeta. Knjižnice su isto tako mjesta čiji zaposlenici trebaju biti osjetljivi na posljedice ekonomske i društvene nesigurnosti. Svojim informacijskim vještinama knjižničari pomažu onima koji traže informacije o zapošljavanju ili žele riješiti svoje probleme.

3. Gradska knjižnica Rijeka

3.1. Povijest i razvoj

Korijeni Gradske knjižnice Rijeka sežu do davne 1849. godine kada je osnovana *Narodna čitaonica riječka* kao početak organiziranog djelovanja ljubitelja pisane riječi koja uskoro postaje središte društvenog te kulturnog života, a u kojoj se, osim komentiranja i razmjenjivanja aktualnih vijesti, moglo sudjelovati i na plesovima, raznim zabavama ili čak s balkona gledati danas poznati riječki karneval (GKR, n.d.). 1930. godine, osnovana je *Gradska biblioteka Sušak*, smještena na treći kat Gradske vijećnice. 1947. godine, poslije drugog svjetskog rata, Narodna čitaonica koja se nalazila u Ulici Korzo Crvene armije, postaje i javna knjižnica koja je u svome fondu tada imala samo 620 knjiga. Gradska biblioteka Sušak seli se u novi prostor u Kulturnom domu, a za javnost je radila samo od 15 do 19 sati (GKR, n.d.). Već sljedeće godine, 1948. počinju se organizirati prve pokretne knjižnice, odnosno manje zbirke knjiga koje se dostavljaju školama, poduzećima, domu umirovljenika pa čak i na neke brodove tadašnje Jugolinije (GKR, n.d.). Uskoro se knjižničarstvo u gradu počinje sve više razvijati pa se 1955. godine osniva *Narodna čitaonica „Mlaka“* te *Dječja knjižnica „Sušak“* u kojoj su djeca imala priliku sudjelovati i na satu priča za najmlađe te su se često slušale i priče s gramofonskih ploča (GKR, n.d.). 1958. godine, osniva se *Narodna čitaonica „Zamet“*, preteča današnjeg Ogranka Zamet (GKR, n.d.). Nedugo zatim, 1960. godine osnovan je *Dječji odjel Narodne čitaonice, tzv. „Beli kamik“* koji s vremenom postaje kulturno mjesto odrastanja generacija Riječana (GKR, n.d.). Jedna od najznačajnijih godina, bez sumnje je, 1962. kada spajanjem Narodne čitaonice, Narodne čitaonice „Mlaka“, podružnice Narodna čitaonica

„Zamet”, Dječjih biblioteka „Sušak” i „Beli kamik”, Čitaonice „Sušak” te čitaonica u Kastvu, Bakru i Kraljevici nastaje *Gradska biblioteka Rijeka* (GKR, n.d.). 1966. godine, Knjižnica se premješta u Palazzo Modello u kojemu se odjel stručne literature nalazi i danas. Ta tada nova zgrada knjižnice donijela je velik broj posjetitelja i novih korisnika pa se samo u prvoj polovici 1967. godine bilježi čak 250 000 posjeta građana (GKR, n.d.). Također, iste je godine (1967.) u Palazzo Modello otvorena i Dječja knjižnica „Stari grad“ (GKR, n.d.). Još jedna u nizu zanimljivih godina koje su obilježile razvoj Gradske knjižnice Rijeka jest i 1969. kada, kao prvi u Jugoslaviji, kreće bibliobus prema istočnom riječkom prstenu: Dragi, Vitoševu, Škrljevu i Kukuljanovu. 1971. godine osnovan je novi knjižnični odjel, današnji Ogranak Turnić, a 1985. *Knjižnica „Drenova”* (GKR, n.d.). Ta je godina također značajna zbog toga što je Gradska biblioteka Rijeka službeno proglašena regionalnom matičnom knjižnicom. Spajanjem knjižnica „Beli kamik” i „Sušak”, 1994. godine nastaje nova Dječja knjižnica nazvana „Stribor” koja i danas djeluje na novoj lokaciji, u Dječjoj kući (GKR, n.d.). 2004. godine, u suradnji s Primorsko-goranskom županijom, počinju se pružati knjižnične usluge novim Županijskim bibliobusom, na području gradova te općina Gorskoga kotara, kao i ostalih brdsko-planinskih područja županije (GKR, n.d.). 2015. godine s radom počinje odjel književnosti, na novoj lokaciji „Filodrammatica”, a 2016. godine otvara se i Ogranak Trsat u kojemu, već sljedeće godine, počinje s radom *American Corner* Rijeka (GKR, n.d.). Važno je spomenuti i 2019. godinu kada počinje izgradnja Dječje kuće i središnje knjižnice u T-objektu, u bivšem industrijskom kompleksu „Rikard Benčić“ gdje se dječji odjel „Stribor” već preselio, a gdje se središnji odjel Gradske knjižnice Rijeka planira preseliti do kraja 2023. godine.

3.2. Ustroj i djelatnost

Ustrojstvene jedinice Gradske knjižnice Rijeka su središnji odjeli, ogranci, područne knjižnice, bibliobusna služba te zajedničke službe. Središnje odjele čine Središnji odjel za odrasle koji sadrži stručne knjige, publicistiku te periodiku, kao i lijepu književnost te Narodnu čitaonicu, Dječji odjel „Stribor“ te Odjel za mlade (GKR, 2022). U središnjim se odjelima odvijaju središnje funkcije Knjižnice, s ciljem zadovoljavanja obrazovnih, kulturnih te informacijskih potreba građana, odnosno korisnika knjižnice (GKR, 2022). Dječji odjel „Stribor“ namijenjen je djeci predškolskog i osnovnoškolskog uzrasta, dok je Odjel za mlade namijenjen mladima iznad 14 godina. Gradska knjižnica Rijeka ima četiri ogranka, a to su Ogranak Drenova, Ogranak Trsat, Ogranak Turnić te Ogranak Zamet (GKR, 2022). Ta je mreža ogranka uspostavljena s ciljem dostupnosti knjižničnih usluga u naseljima udaljenim od samog središta

grada. Nadalje, tu su i područne knjižnice, odnosno Knjižnica Čavle, prema Ugovoru Općine Čavle i Knjižnice te Knjižnica „Vid Omišljanin”, prema Ugovoru Općine Omišalj i Knjižnice (GKR, 2022). One su ustanovljene na područjima drugih jedinica lokalne samouprave kao dio mreže Knjižnice, a međusobna prava i obveze regulirane su ugovorom o obavljanju knjižnične djelatnosti. Te područne knjižnice posjeduju mješovite knjižnične fondove i zbirke na različitim medijima, kao i zavičajnu zbirku lokalnog područja. U sklopu Gradske knjižnice Rijeka također djeluju i Gradski te Županijski bibliobus, a tu su i zajedničke službe koje čine služba nabave, obrade i zaštite knjižnične građe, županijska matična razvojna služba, služba za koordinaciju knjižničnog poslovanja s korisnicima, služba za koordinaciju programa te služba općih poslova (tajništvo, pravna služba...) (GKR, 2022).

Prema Statutu Gradske knjižnice Rijeka, njezina djelatnost "obuhvaća:

- nabavu knjižnične građe i izgradnju knjižničnih zbirki;
- stručnu obradu knjižnične građe prema stručnim standardima, što uključuje izradu informacijskih pomagala u tiskanom i/ili elektroničkom obliku;
- pohranu, čuvanje i zaštitu knjižnične građe te provođenje mjera zaštite knjižnične građe koja je kulturno dobro;
- pružanje informacijskih usluga, posudbu i davanje na korištenje knjižnične građe, uključujući međuknjižničnu posudbu;
- digitalizaciju knjižnične građe;
- usmjeravanje i podučavanje korisnika pri izboru i korištenju knjižnične građe, informacijskih pomagala i drugih izvora;
- vođenje dokumentacije i prikupljanje statističkih podataka o poslovanju, knjižničnoj građi, korisnicima i o korištenju usluga knjižnice;
- prikupljanje statističkih podataka vezanih uz provedbu propisa kojima se uređuju autorska i srodna prava;
- pripremanje kulturnih, informacijskih, obrazovnih i znanstvenih sadržaja i programa;
- obavljanje poslova matične djelatnosti za školske i narodne knjižnice na području Primorsko-goranske županije;
- izdavačku djelatnost;
- prodaju na malo vlastitih i drugih izdanja i proizvoda koji promoviraju djelatnost knjižnice;

- domaću i međunarodnu suradnju s udrugama, pojedincima i ustanovama na području knjižnične djelatnosti;
- obavljanje drugih poslova sukladno zakonu i drugim propisima” (GKR, 2022).

4. Američki kutak

Američki je kutak kulturno-informacijski centar koji svojim korisnicima omogućava pristup informacijama te literaturi, ali i organizira programe vezane uz američku kulturu, stavljajući poseban naglasak na engleski jezik i književnost, obrazovanje, glazbu, ekologiju, povijest, kao i na sva aktualna događanja iz političkog te društvenog života (Belevski i sur, 2013). Ovaj međunarodni projekt pokrenut je 1998. godine, a njegov osnivač je američki knjižničar Eric Johnson (Belevski i sur, 2013). Prvi su američki kutci osnovani 2000. godine u Moskvi, na inicijativu tadašnjeg američkog veleposlanika u Rusiji (Belevski i sur, 2013).

Nudeći pristup raznovrsnom rasponu informacijskih resursa poput američkih knjiga, časopisa, filmova, informacijskih tehnologija, govorničkih programa i slično, američki kutci promiču razumijevanje povijesti, kulture i vrijednosti Sjedinjenih Američkih Država te njihove uloge u suvremenim zbivanjima (American spaces handbook, 2014). U različitim dijelovima svijeta postoji više od 700 američkih prostora, a 2013. godine posjetilo ih je gotovo 16 milijuna ljudi (American spaces handbook, 2014).

4.1. Misija i ciljevi

Američki prostori čine mrežu javno dostupnih mjesta, a misija im je, veleposlanstvima i konzulatima Sjedinjenih Američkih Država, omogućiti izgradnju i jačanje odnosa sa zajednicama zemalja domaćina te prikazivanje američke kulture i američkih vrijednosti, promicanje učenja engleskog jezika, poticanje studiranja u Sjedinjenim Američkim Državama, ali i poticanje dobre volje te međusobnog razumijevanja i tolerancije (American spaces handbook, 2014). Nadalje, američki se prostori zasnivaju na temeljnom načelu demokracije, odnosno na pravu građana na slobodan pristup informacijama, stoga im je jedan od ciljeva i omogućiti pristup vjerodostojnim informacijama o SAD-u kako bi se povezali građani Amerike i zemlje domaćina te kako bi se suprotstavili negativnim percepcijama i stereotipima, kao i izgradili međusobno poštovanje i razumijevanje (American spaces handbook, 2014).

“Njihovi su glavni ciljevi:

- pružiti točne, uvjerljive, pravovremene i publici primjerene informacije o Sjedinjenim Američkim Državama, njihovoj povijesti, kulturi, društvu i vrijednostima;
- olakšati učenje engleskog jezika pružanjem pristupa govornicima engleskog jezika, različitim resursima, računalima te internetu;
- promovirati visoko obrazovanje u SAD-u s pomoću “EducationalUSA” savjetovanja, pružajući međunarodnim studentima točne, sveobuhvatne i aktualne smjernice za prijavu na američke fakultete i sveučilišta;
- poticati veze između ljudi, povećati razumijevanje i izgraditi poštovanje kod publike u matičnoj zemlji uz pomoć kulturnih programa;
- podržati kontinuirani angažman s bivšim studentima SAD-a, povezujući ih s lokalnom publikom kroz alumni programe u kojima vjerodostojni lokalni studenti mogu dijeliti svoja iskustva o Sjedinjenim Američkim Državama i njihovim vrijednostima” (American spaces handbook, 2014 : 8).

4.2. Vrste američkih prostora

Postoje dvije glavne kategorije američkih prostora:

- 1) prostori u vlasništvu i pod upravom američke vlade;
- 2) partnerski prostori (American spaces handbook, 2014).

Američki prostori u vlasništvu i pod upravom američke vlade dijele se na američke centre (engl. *American centers*) te na centre informacijskih resursa (engl. *Information resource centers*, IRC). Američki su centri samostalni objekti smješteni izvan glavne zgrade veleposlanstva ili konzulata SAD-a, u kojima rade zaposlenici veleposlanstva. U njima se obično nalazi knjižnica te centar informacijskih resursa, a provode širok raspon javnih diplomatskih aktivnosti. Također, većina ima prostore za održavanje različitih diplomatskih događanja poput predavanja, filmskih projekcija, izložaba te drugih umjetničkih izvedbi (American spaces handbook, 2014). Nadalje, Centri informacijskih resursa (IRC) otvorenog pristupa su fizički prostori u kojima posjetitelji pronalaze knjige, časopise, računala, i slično. Oni ispunjavaju standarde za prostore s otvorenim pristupom u vlasništvu američke vlade te provode pet osnovnih programa koji su temelj američkih prostora (učenje engleskog jezika, kulturni programi, alumni programi, “EducationUSA” savjetovanja...). Također, imaju redovne sate tijekom kojih su otvoreni za javnost, a često služe i kao administrativna poveznica

između veleposlanstva i američke mreže američkih prostora (American spaces handbook, 2014).

S druge strane, partnerskim prostorima zajednički upravljaju Odjel za odnose s javnošću veleposlanstva, ali i lokalne institucije matičnih zemalja kao što su to, primjerice, knjižnice. Dije se na američke kutke te binacionalne centre (engl. *binational centers*, BNC). Američki kutci su partnerstva između Odjela za odnose s javnošću veleposlanstva SAD-a te institucija matičnih zemalja. Dok institucija iz zemlje koja je domaćin osigurava fizički prostor te osoblje, Odjel za odnose s javnošću veleposlanstva SAD-a osigurava obuku osoblja, tehničku podršku, opremu, kao i razne multimedijalne materijale. Američki kutci pružaju informacije o Sjedinjenim Američkim Državama, osiguravaju pristup resursima za učenje engleskog jezika, ali i olakšavaju sam proces učenja, provode obrazovne i kulturne programe, promiču interakciju s bivšim studentima američkih sveučilišta te potiču programe razmjene (American spaces handbook, 2014). Neki američki kutci imaju specijaliziran fokus, pa tako razlikujemo znanstvene kutke (engl. *science corners*) te izrađivačke prostore (engl. *maker spaces*) (American spaces handbook, 2014). Znanstveni kutci su tematska partnerstva s institucijama matičnih zemalja orijentirani k znanstvenim temama. Točnije, imaju iste ciljeve kao i ostali američki prostori te provode istih pet osnovnih programa, no naglasak se stavlja na znanost, okoliš, tehnologiju, zdravlje i slične teme. Izrađivački prostori predstavljaju partnerstva s uspostavljenim institucijama poput knjižnica ili sveučilišta. Oni su važni društveni centri i mjesta na kojima mladi mogu koristiti digitalne alate za istraživanje područja kao što su to poduzetništvo, dizajn, društvene promjene i slično, te gdje imaju priliku i sredstva naučiti sami stvarati različite digitalne sadržaje (American spaces handbook, 2014). Osim američkih kutaka, razlikujemo i već spomenute binacionalne centre. Oni su privatne, autonomne lokalne institucije posvećene promicanju međusobnog razumijevanja između matičnih zemalja i Sjedinjenih Američkih Država kroz pet temeljnih programa. Njihova primarna financijska potpora dolazi od prihoda koje ustanova ostvaruje od studentskih naknada za satove engleskog jezika (American spaces handbook, 2014).

4.3. Uloge američkog veleposlanstva i partnerskih institucija

Odjel za odnose s javnošću u Veleposlanstvu SAD-a odgovoran je za uspjeh i nadzor američkih kutaka u nekoj zemlji domaćinu. Taj odjel mora biti uključen u rad američkih kutaka, redovito ih posjećivati kako bi utvrdio sudjeluje li u programima, odnosno organizira li američki kutak događanja u skladu sa smjernicama te ispunjava li zadane ciljeve. Nadalje, njihova je uloga i

pružanje obuke zaposlenicima, kao i financijska podrška (American spaces handbook, 2014). Kako bi partnerstvo bilo uspješno, važno je da i veleposlanstvo i institucija u zemlji koja je domaćin imaju aktivnu ulogu. Dok veleposlanstvo osigurava materijale, opremu, obuku i usmjeravanje, institucija domaćin je odgovorna za održavanje prostora iz dana u dana. “Kako bi to osigurala, institucija mora:

- osigurati i održavati fizički prostor
- osigurati člana osoblja koji govori engleski da radi u prostoru tijekom redovnog radnog vremena
- samostalno osmišljavati i prezentirati programe na teme vezane uz SAD
- surađivati s veleposlanstvom u održavanju programa veleposlanstva
- promicati aktivnosti i resurse prostora interno i u javnosti
- osigurati da prostor ispunjava zadane standarde i zahtjeve” (American spaces handbook, 2014)

4.4. Pet temeljnih programa

Američki kutci trebali bi biti aktivni centri za angažman i otkrivanje zajednice, a kako bi to i postigli, potrebno je korisnicima ponuditi programe u "pet ključnih područja:

- Informacije o Sjedinjenim Američkim Državama
- Učenje engleskog jezika
- “EducationUSA” savjetovanje
- kulturni programi
- “alumni” programi

Američki prostori bi trebali biti prostori u kojima publika može učiti o američkom društvu, kulturi i vrijednostima. Pružanje točnih, pravovremenih i publici prikladnih informacija o Sjedinjenim Američkim Državama pomaže podići svijest i znanje publike o SAD-u, uključujući njihove vrijednosti, uvjerenja i politike. Osim toga, pružanje informacija o Sjedinjenim Američkim Državama omogućuje učinkovitiju borbu protiv pogrešnog predstavljanja i nedostatka znanja o Sjedinjenim Državama (American spaces handbook, 2014). Drugo ključno područje programa američkih prostora jest učenje engleskog jezika. Programi za poticanje učenja engleskog jezika ključan su alat za privlačenje strane publike,

jačanje dugoročnih odnosa i pružanje željenih vještina građanima zemlje domaćina. Programi engleskog jezika u zemlji mogu proširiti skupinu mladih, nastavnika i drugih stručnjaka koji su kvalificirani za sudjelovanje u programima razmjene u Sjedinjenim Američkim Državama, uključujući razmjene studenata, učenika i nastavnika (American spaces handbook, 2014). "EducationUSA" savjetovanje još je jedan od važnih programa američkih prostora, a ono je mreža koju podržava Državni odjel, a koju čini stotina savjetodavnih centara u čak 170 zemalja, gdje kvalificirani savjetnici međunarodnim studentima pružaju točne, sveobuhvatne i ažurirane smjernice za prijavu na američke fakultete i sveučilišta. (American spaces handbook, 2014). "EducationUSA" radi u partnerstvu s višim američkim obrazovnim sektorom koji se sastoji od više od 4500 akreditiranih koledža i sveučilišta. "EducationUSA" pomaže tim institucijama u identificiranju i zapošljavanju međunarodnih studenata. Mnogi američki prostori već služe kao savjetodavni centri EducationUSA (American spaces handbook, 2014). Nadalje, kulturna diplomacija potiče veze među ljudima, povećava razumijevanje i gradi međusobno poštovanje, a upravo bi se s tim ciljem trebali održavati različiti kulturni programi u američkim prostorima. Takvi se kulturni programi mogu temeljiti na vizualnim umjetnostima, sportu, filmu, izvedbenoj umjetnosti, a uključuju i međukulturalne rasprave, prezentacije i okrugle stolove (American spaces handbook, 2014). Američki prostori su idealna mjesta za interakciju sa širokim spektrom strane publike, posebno s liderima u usponu i mladima te tradicionalno manje zastupljenim zajednicama, uključujući žene, rasne i etničke manjine i ljude s invaliditetom. Od kulinarskih prezentacija do klubova knjiga i rasprava o američkoj povijesti, kulturni programi grade razumijevanje i suradnju dijeljenjem bogate i raznolike tradicije Sjedinjenih Država (American spaces handbook, 2014). Budući da svake godine tisuće građana iz zemalja diljem svijeta sudjeluje u programima razmjene, bilo u onima sponzoriranim od strane vlade, ili u privatno financiranim programima, jedan od ključnih programa američkih prostora uključuje upravo dijeljenje njihovih iskustva i znanja. Za mnoge od ovih alumnijskih programa razmjene, postojanje američkih prostora u njihovim područjima služi održavanju njihove veze sa Sjedinjenim Američkim Državama i daje im priliku da s lokalnom zajednicom podijele uvide i iskustva koja su stekli tijekom svojih programa razmjene u SAD-u. Upravo zato alumni mogu dati vrijedan doprinos programima održavanima u američkim kutcima (American spaces handbook, 2014). Veleposlanstvo Američkih sjedinjenih država američkim prostorima daje različite resurse te financijsku potporu kako bi se prije spomenuti programi mogli u što većem broju i što kvalitetnije održavati. Od američkih se kutaka očekuje da budu aktivni u ovim područjima te da održavaju minimalno 24 programa svake godine" (American spaces handbook, 2014).

4.5. Američki kutci u hrvatskim narodnim knjižnicama

Američke kutke koordinira, oprema i prije svega osniva američko veleposlanstvo u matičnoj zemlji. Konkretno, to čini informacijski centar (IRC – *Information Resource Center*) koji je dio ureda za odnose s javnošću (PAO – *Public Affairs Office*). Nadalje, svaka regija ima svoj regionalni ured, (*Information Resources Office*), kojega čine američki stručnjaci za knjižničarstvo te međunarodnu suradnju u sklopu State Department-a i koji usko surađuju s informacijskim centrom (IRC – *Information Resource Center*) te uredom za odnose s javnošću (PAO – *Public Affairs Office*) u matičnoj zemlji unutar regije (Belevski i sur, 2013). S knjižničarima koji su voditelji kutaka izravno surađuje Informacijski centar koji je dio Veleposlanstva SAD-a u Zagrebu. Prilikom osnivanja određenog kutka, matična ustanova u kojoj se kutak nalazi i ured za odnose s javnošću (PAO – *Public Affairs Office*) veleposlanstva SAD-a, potpisuju dokument o svojoj međusobnoj suradnji (*Memorandum of Understanding*) kojim se veleposlanstvo obvezuje osigurati svu potrebnu građu, opremu te općenitu potporu za provođenje programa, dok se matična ustanova obvezuje osigurati prostor te osobu koja će biti na položaju koordinatora i voditelja te da će aktivno sudjelovati u provođenju programa, kao i nabavi građe. Memorandum o razumijevanju obnavlja se za razdoblje od jedne ili dvije godine, odnosno periodički (Belevski i sur, 2013).

Prvi američki kutci u Hrvatskoj osnovani su 2005. godine u Osijeku i Zadru, a potom 2006. godine u Zagrebu i Rijeci, a osnovao ih je tadašnji američki veleposlanik u Hrvatskoj, Ralph Frank (Belevski i sur, 2013). 19. Ožujka 2013. godine osnovan je još jedan američki kutak, Američki kutak u Gradskoj knjižnici Vukovar, a otvorio ga je Kenneth Merten, tadašnji veleposlanik SAD-a u Republici Hrvatskoj (GKVU, n.d.). Početni fondovi tih kutaka formirani su od doniranih naslova kojih je bilo tek nekoliko stotina, a kutci su opremljeni računalnom i audiovizualnom opremom kao što su to CD i DVD-oprema, TV, računala, videorekorder, oprema za digitalne konferencije i slično (Belevski i sur, 2013). Kada govorimo o nabavi građe za američke kutke, knjižničar svakog kutka predlaže građu za nabavu u skladu s potrebama i interesom korisnika kao i prema vlastitim stručnim kriterijima za razvoj zbirke. Potom se popis željene knjižne i neknjižne građe dostavlja informacijskome centru u veleposlanstvu matične zemlje koji ih zatim prosljeđuje regionalnome centru (Belevski i sur, 2013). Kutci su pretplaćeni i na američke tjedne i mjesečne publikacije (*Time, Discover, Downbeat, Rolling Stone, Natural History, Vanity Fair, People* i dr.) (Belevski i sur, 2013). Knjižničari, koji su ujedno i koordinatori američkih kutaka, redovito šalju financijska izvješća te izvješća o radu

kutka kontakt-osobama u informacijski centar Veleposlanstva. Na temelju tih izvješća procjenjuje se i uspješnost rada pojedinog kutka te se odobrava nastavak financijske potpore. Iako su američki kutci u hrvatskim narodnim knjižnicama dužni, kao i svi ostali američki prostori u cijelome svijetu, provoditi pet propisanih temeljnih programa, njihova djelatnost također je prilagođena uvjetima sredine u kojoj se nalaze, kao i profilu korisnika koji prevladava. Svi Američki kutci u Hrvatskoj temelje se na istim principima a to je davanje relevantnih informacija o američkoj kulturi, obrazovnim institucijama u SAD-u, promicanje medijske pismenosti, učenje engleskog jezika, promicanje razumijevanja i kulturne razmjene, i tome slično (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Posebnosti svakog od tih kutaka mogu proizaći iz eventualne usmjerenosti na regionalnu kulturu, povijest ili lokalne potrebe i interese (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Ilustrativan primjer bio bi kada je početkom 2023. u Rijeci zabilježeno podrhtavanje tla pa je Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka, prepoznavši važnost pružanja informacija i educiranja javnosti o tom fenomenu, organizirao gostovanje poznate hrvatske seizmologinje Ive Dasović. Ova vrsta suradnje s relevantnim stručnjacima i institucijama omogućuje Američkom kutku da pruži korisne informacije o aktualnim događanjima i temama koje su prilagođene sredini u kojoj djeluje (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023).

4.5.1. Američki kutak Osijek

Prvi hrvatski američki kutak otvoren je u Studijskoj čitaonici Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek u svibnju 2005. godine, a s ciljem osiguravanja dostupnosti knjiga i drugih izvora te informacija na engleskom jeziku kao i promicanja američkih kulturnih vrijednosti. Također, značajna je i američka donacija za proširenje, preuređenje te opremanje prostora američkog kutka u 2015. godini kada je prostor nekadašnje mediateke i Kluba za mlade pretvoren u suvremeni, multimedijalni prostor (American corner Osijek, n.d.). American corner Osijek danas je zamišljen kao multidisciplinarna zbirka GISKO, smještena u "Klubu za mlade" te je na engleskom jeziku, a najveći dio je čini američka književnost, povijest, politika, pravo te razne umjetnosti (American corner Osijek, n.d.). Osim toga, u sklopu kutka postoji i zbirka periodike koja sadrži velik broj popularnih američkih časopisa kao što su to *National Geographic*, *People*, *Popular Science*, *Rollingstone*, *Sports Illustrated*, *Vanity Fair* i brojni drugi (American corner Osijek, n.d.). Također, u prostoru Američkog kutka Osijek organiziraju se brojni programi za korisnike u obliku različitih radionica, predavanja i slično. Primjerice, u lipnju 2023. godine održana je STEM radionica "VR i roboti", te "Leptiri: recikliramo plastiku"

(American corner Osijek, 2023). Obje su namijenjene djeci i mladima. Osim toga, održavaju se i aktivnosti za starije pa je tako pokrenut i ciklus predavanja "She: Women's Empowerment", a jedna od tema je bila promjena karijere (American corner Osijek, 2023).

4.5.2. Američki kutak Gradske knjižnice Zadar

Godine 2005. osnovan je i američki kutak Gradske knjižnice Zadar koja i danas provodi brojne zanimljive programe za svoje korisnike poput radionica 3D printanja, robotike, susrete s predstavnicima veleposlanstva SAD-a, i slično. Primjerice, u travnju 2023. godine održana je STEM radionica za djecu vrtićke dobe na kojoj su imali priliku naučiti kako radi 3D printer te izrađivati igračke s pomoću njega (Gradska knjižnica Zadar, 2023). Također su se održale radionice miksanja glazbe za mlade u dobi od 14 do 16 godina (Gradska knjižnica Zadar, 2023). Osim radionica, održana su i predavanja namijenjena učenicima i studentima koji razmišljaju o nastavku obrazovanja u SAD-u te susret sa Marlene White iz američkog veleposlanstva sa učenicima osnovnih škola u Zadru (Gradska knjižnica Zadar, 2023). Fond se sastoji od 1100 knjiga, a osim toga sadrži i raznu opremu za korištenje poput računala, Nintendo Wii konzole, Kinect Xbox-a, raznih računalnih igara i slično (Gradska knjižnica Zadar, 2021).

4.5.3. Američki kutak Zagreb

Američki kutak Zagreb osnovan je u svibnju 2006. godine, a sjedište mu je u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića. Njegova misija je omogućiti pristup aktualnim i pouzdanim informacijama o kulturnom, obrazovnom, gospodarskom i političkom životu u Sjedinjenim Američkim Državama te služiti kao mjesto susreta američke i hrvatske kulture. Na ugodnom i lako dostupnom mjestu Američki kutak nudi sljedeće usluge: posudbu, referentne i individualizirane usluge uz osobnu asistenciju korisnicima. Kako bi zadovoljio potrebe korisnika koji žele saznati više o Sjedinjenim Američkim Državama, Američki kutak sadrži bogatu zbirku knjiga, časopisa (tiskanih i digitalnih) kao i multimedijску zbirku CD-ROM-ova, DVD-a (američki filmovi), i CD-a (Jazzoteka, audio knjige) (Knjižnice grada Zagreba, n.d.). Kutak također nudi besplatan pristup internetu svojim korisnicima koji trebaju internetske resurse o SAD-u. Također nudi pristup digitalnim resursima na mobilnim uređajima, kao što su e-čitači i tableti. Cjelokupna zbirka sadrži više od 5000 jedinica o mnogim aspektima američkog života, povijesti i društva s posebnim naglaskom na američku književnost, uključujući *Library of America* izdanja, biografije važnih Amerikanaca te

američku umjetnost i glazbu, s naglaskom na jazz glazbu (Knjižnice grada Zagreba, n.d.). Uključeni su ključni referentni materijali o širokom rasponu tema američkih studija: enciklopedije, suradnici, vodiči, rječnici, karte, vladine publikacije. Cjelokupna knjižnica se neprestano proširuje (Knjižnice grada Zagreba, n.d.). Od 2016. godine, programi Američkog kutka Zagreb se održavaju i na novim lokacijama unutar mreže Knjižnica grada Zagreba, a to su Knjižnica Augusta Cesarca, Knjižnica Jelkovec, Medioteka Gradske knjižnice te Dječja knjižnica Knjižnice Medveščak (Knjižnice grada Zagreba, n.d.).

4.5.4. Američki kutak Vukovar

Američki kutak Vukovar najmlađi je američki kutak u Hrvatskoj kojega je 19. ožujka 2013. godine otvorio Kenneth Merten, veleposlanik SAD-a u Hrvatskoj. U Američkom kutku Vukovar postoji oko 2000 knjiga, playaway knjiga, DVD-a, glazbenih CD-a te časopisa, a tematski je podijeljen u dva dijela: poslovni dio i dio za učenje (*Bussiness and Learning*) te dio za zabavu i slobodno vrijeme (*Fun and Leisure*) (Gradska knjižnica Vukovar, n.d.). Osim toga, kutak nudi i internetski pristup, iPad uređaje i računala za svoje korisnike. U sklopu ovoga američkoga kutka organiziraju se i brojna događanja za različite uzraste. Primjerice, kutak održava redovne IT radionice za umirovljenike, *STEM - Seniors & Technology Educational Moments* (Gradska knjižnica Vukovar, n.d.). Također se organiziraju i razne STEM radionice za djecu i mlade. Osim radionica, održavaju se i edukativna predavanja. Na primjer, Američki kutak Vukovar je u suradnji s Američkim kutkom Osijek organizirao predavanja na temu kulture južnog dijela SAD-a te o oblicima i načinima prikazivanja lažnih vijesti putem različitih medija. Predavanja je održao američki novinar i gostujući profesor na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, Charlie Gee (Gradska knjižnica Vukovar, n.d.).

5. Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka

Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka otvoren je 2006. godine kada je bio dio Sveučilišne knjižnice. Međutim, bilo je u interesu Američkog veleposlanstva da se Američki kutak preseli u narodnu knjižnicu, konkretno u Gradsku knjižnicu Rijeka, budući da su narodne knjižnice otvorene za sve, a u početku rada Kutka ciljani su skupina bila djeca. Dolaskom novog ravnatelja 2016. godine, započeli su dogovori za preseljenje pod inicijativom Američkog veleposlanstva (Cvjetković, osobna komunikacija, 2023). Od tada, kako ističe ravnatelj

Gradske knjižnice Rijeka, gospodin Niko Cvjetković (2023), suradnja s Američkim veleposlanstvom je vrlo uspješna, kako za Veleposlanstvo, tako i za Gradsku knjižnicu Rijeka čiji je cilj bio programski se proširiti, ali i tehnološki unaprijediti. Kutak se, 2017. godine preselio u prostore Ogranka Trsat, najnovijeg Ogranka Gradske knjižnice Rijeka. Američki je kutak zamišljen kao prostor za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, edukaciju te informiranje, ali i kao kulturni most između dviju država - Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država (GKR, 2017). Svakodnevni rad Američkog kutka prostor je za potencijalno ishodište novih suradničkih mogućnosti (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Suradnja i otvorenost prema novim idejama te partnerstvima dodatno obogaćuju djelovanje Američkog kutka i pridonose širem društvenom utjecaju na lokalnoj i međunarodnoj razini (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Osim suradnje unutar mreže američkih kutaka u Hrvatskoj koju prati i kontinuirana podrška Veleposlanstva SAD-a u Zagrebu, tu je i suradnja s regionalnim kutcima u smislu razmjene iskustava, resursa i najbolje prakse. Partnerstva s lokalnim organizacijama, udrugama i obrazovnim institucijama otvaraju nove mogućnosti za organiziranje zajedničkih događanja, radionica ili kampanja koje podržavaju zajedničke ciljeve i vrijednosti (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023).

5.1. Glavne odlike suradnje

Uobičajena djelatnost knjižnice vrlo se brzo mijenja. Budući da su promjene u svijetu i u društvu vrlo brze, knjižnice se također moraju što brže i efikasnije prilagođavati novim potrebama korisnika i raznim drugim izazovima. Različite usluge i programske djelatnosti nisu više dodana djelatnost, već su u osnovi djelovanja svake knjižnice. Upravo je zato, kako ističe ravnatelj Gradske knjižnice Rijeka, gospodin Cvjetković (2023), suradnja s Američkim veleposlanstvom u obliku Američkog kutka vrlo važna. Američko veleposlanstvo uvijek potiče nove iskorake prema korisnicima, brzo i efikasno mijenja i širi ciljane skupine korisnika, potiče suradnju s civilnim sektorom te s lokalnom i stručnom zajednicom pa su stoga vrlo vrijedan i poželjan partner (Cvjetković, osobna komunikacija, 2023). Nadalje, sama je suradnja vrlo fleksibilna. Američko se veleposlanstvo i tijela zadužena za suradnju s knjižnicom izrazito brzo prilagođavaju novim promjenama i situacijama. Primjerice, tijekom 2020. godine koja je donijela pojavu COVID-a i pandemiju, gotovo su se svi planovi knjižnice morali promijeniti i/ili prilagoditi. Američko je veleposlanstvo odmah reagiralo te je dio budžeta namijenilo zaštitnim mjerama protiv COVID-a, korištenju Zoom platforme, dodjeljivanju licenci za razna online izdanja, kao i e-knjigama što je uvelike olakšalo prilagodbu knjižnice na nove uvjete

(Cvjetković, osobna komunikacija, 2023). Američko veleposlanstvo knjižnici nastoji omogućiti ono što joj je u danome trenutku potrebno, a to inače može predstavljati izazov, pogotovo kada se radi o ustanovi koja mora djelovati unutar okvira raznih zakona, pravilnika, standarda, budžeta i slično (Cvjetković, osobna komunikacija 2023). Osim financijskog aspekta i sponzoriranja raznih usluga te programskih aktivnosti knjižnice, velika je prednost suradnje s Američkim veleposlanstvom i to što spajaju knjižnicu sa svojim partnerima kojih ima mnogo te time doprinose umrežavanju knjižnice i omogućavaju pogled iz prve ruke na primjere dobre prakse u svijetu (Cvjetković, osobna komunikacija, 2023).

Iako ne zahtijeva posebne kvalifikacije ili formalne uvjete za vođenje Američkog kutka, američko veleposlanstvo organizira brojne edukacije za voditelje Američkih kutaka koje je potrebno proći. Važno je samo dobro poznavanje engleskoga jezika. Od 2016. godine kada je Američki kutak otvoren u sklopu Gradske knjižnice Rijeka, promijenile su se tri voditeljice, a sve su one prošle stručnu edukaciju. Također je provedena i edukacija za ravnatelje kako bi se uskladile sve točke suradnje (Cvjetković, osobna komunikacija, 2023). Upravo je to još jedan od benefita ove suradnje budući da omogućuje djelatnicima stjecanje novih iskustava, znanja i ideja koji su izuzetno korisni ne samo u djelatnosti Američkog kutka, već knjižnice općenito. Američko veleposlanstvo provodi svojevrsnu kontrolu djelovanja svakog Američkog kutka. Unaprijed, u planiranju sljedeće godine, postavljaju se zajednički ciljevi, ciljane skupine korisnika, sve se normira kako bi se znalo koliko aktivnosti mora biti i kakve bi one trebale biti. Također, Veleposlanstvo zadaje općenite teme poput poticanja mladih poduzetnika ili ekologije i slično, no knjižnica ima slobodu sama organizirati i birati aktivnosti unutar tih općih područja (Cvjetković, osobna komunikacija, 2023). O svakoj aktivnosti, knjižnica je dužna podnijeti izvješće, kako ono o radu (što je ostvareno, što nije, koliko je bilo sudionika, itd.), tako i financijsko izvješće. Međutim, važno je napomenuti kako je Američko veleposlanstvo i u tome pogledu vrlo fleksibilno te se sve postiže s njima u dogovoru (Cvjetković, osobna komunikacija, 2023).

Kao i svaki projekt te suradnja, tako i ova ima svojih nedostataka te izazova, međutim ravnatelj Gradske knjižnice Rijeka, gospodin Cvjetković (2023), ističe kako su oni zanemarivi u usporedbi sa svim prednostima. Jedna od teškoća je što se američka fiskalna godina ne poklapa s hrvatskom te ne započinje 1. siječnja pa je potrebno budžet koji se od Američkog veleposlanstva dobije prenositi u sljedeću godinu. Međutim, Veleposlanstvo je upoznato s tim problemom te se radi na tome da se računovodstvo uskladi (Cvjetković, osobna komunikacija, 2023). Također, knjižnica kao ustanova osigurava prostor za Američki kutak, kao i djelatnika

koji će obavljati poslove voditelja, uz sva svoja uobičajena zaduženja pa se mora računati na to da je jedan djelatnik više opterećen od ostalih (Cvjetković, osobna komunikacija, 2023).

5.2. Prostor Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka

Ogranak Trsat je najmlađi ogranak Gradske knjižnice Rijeka, a otvoren je 2016. godine. S obiljem svjetlosti i prostranošću te lijepim i modernim uređenjem već sljedeće godine, 2017., postaje dom Američkog kutka Rijeka. Taj prostor namijenjen Američkom kutku vidljiv je na slikama 1., 2., i 3. Upravo to uređenje voditeljica Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka Sanja Žalac-Čičak (2023) ističe kao neke od prednosti koje su na prvu privukle stare i nove korisnike knjižnice. Također, kao veliki plus ističe i besplatan parking te napominje kako upravo to mnogo korisnika zna istaknuti kao prednost pri dolasku u Američki kutak. Kad svemu tome pridodamo prilagođenost prilaznog prostora osobama u invalidskim kolicima, kao i vrhunsku IT opremu koju je Američki kutak nudio a koja je u vrijeme otvorenja bila drugdje nedostupna, jasna je vrijednost Američkog kutka za sredinu (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Kao ograničenje moguće je navesti dislociranost od centra grada, no to će se uskoro promijeniti budući da se Američki kutak seli u novu zgradu knjižnice u Art-kvartu „Benčić” (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Iako nema planova za proširenje Američkog kutka na druge ogranke Gradske knjižnice Rijeka, prije spomenuto preseljenje u sam centar grada Rijeke može pružiti veću vidljivost i pristupačnost, otvarajući mogućnost za privlačenje novih posjetitelja i proširenje djelatnosti Američkog kutka u smislu organizacije dodatnih aktivnosti, predavanja ili suradnje s drugim institucijama u cilju daljnjeg promoviranja američke kulture, obrazovanja i relevantnih tema (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka u novome će objektu biti dio odjela za mlade, a važno je napomenuti kako je Američko veleposlanstvo to preseljenje podržalo, ali i potpomoglo u financiranju, pa su tako financirali veliki dio glazbenog odjela i dio odjela za mlade koji će činiti Američki kutak (Cvjetković, osobna komunikacija, 2023). Iako će Kutak imati svoj fizički dio unutar novoga objekta knjižnice, ravnatelj Gradske knjižnice Rijeka ističe kako je važno napomenuti da njegova djelatnost neće biti ograničena samo na njega jer brojne aktivnosti Kutka odlično funkcioniraju i na otvorenome, izvan same knjižnice, pogotovo kada se radi o "zelenim" temama i tome slično (Cvjetković, osobna komunikacija, 2023).

Slika 1. Prostor Američkoga Kutka u Ogranku Trsat

Slika 2. Prostor Američkoga kutka u Ogranku Trsat

Slika 3. Prostor Američkoga kutka u Ogranku Trsat

5.3. Korisnici

Budući da je Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka smješten u knjižnici, svaki posjetitelj knjižnice ujedno je i posjetitelj Američkog kutka. Statistički gledano, broj posjetitelja od mjeseca do mjeseca varira između 1.500 i 2.000 (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Neki od njih sudionici su programa, neki dolaze zbog posudbe knjiga na engleskom jeziku, dok drugi dolaze kako bi vidjeli prostor te se informirali o ponudi sadržaja (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Najčešći su korisnici Američkog kutka djeca, studenti te mlade zaposlene osobe (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Predškolci te djeca u nižim razredima osnovne škole uglavnom dolaze s roditeljima koji žele sudjelovati u programima ili podržati obrazovanje svoje djece. Studenti često traže stručnu literaturu i druge obrazovne materijale, no vrlo su često i u potrazi za književnošću odnosno štivom za slobodno vrijeme. Mladi zaposleni ljudi najčešći su posjetitelji predavanja i drugih aktivnosti, a u potrazi za stručnom literaturom okreću se fondu na engleskom jeziku (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Djeca osnovnoškolskog uzrasta najčešće se odazivaju na “STEAM” radionice i organizirano dolaze kao razred sa svojim učiteljicama engleskog jezika. Srednjoškolci pak pokazuju veći interes za programe s temom nastavka obrazovanja u SAD-u ili kada je gost izvorni govornik

engleskog jezika, dok kod mladih zaposlenih ljudi i onih srednjih godina najveći interes izazivaju “napravi sam” (engl. *do it yourself, DIY*) radionice i teme održivosti poput urbanog vrtlarstva, održive mode, tehnološkog napretka, i tome slično (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023).

Korisnici od samog početka jako dobro reagiraju na sve što Američki kutak nudi, počevši od dostupnosti literature na engleskom jeziku pa do raznih “DIY” i “STEAM” radionica i predavanja (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). S obzirom na to da hrvatski prijevodi popularnih naslova često stižu kasnije, a stručne literature na hrvatskom jeziku ponekad manjka, Američki kutak ima značajnu vrijednost kao izvor relevantnih informacija na engleskom jeziku. Osim pristupa literaturi, naši korisnici cijene i inicijativu da kroz razne aktivnosti obrađujemo teme od društvenog interesa te postajemo prostor za razvoj interesa, kreativnosti i osobni rast (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023).

5.4. Programi za korisnike

U sklopu Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka organiziraju se brojni redovni te povremeni programi i događanja u pet ključnih područja (učenje engleskog jezika, informacije o SAD-u, savjetovanje o obrazovanju u SAD-u, kulturni te alumni programi), u svrhu ispunjenja prije spomenutih, temeljnih ciljeva. Neki od redovnih programa su različite “STEAM” radionice u području robotike te 3D printanja. Jedna od njih je radionica 3D isprint(ajmo) namijenjena djeci od 4. do 8. razreda osnovne škole koja se održava redovno, u različitim ciklusima od kojih je svaki tematski određen, u skladu s aktualnim događanjima ili pak blagdanima (GKR, n.d.). Također, organizira se i dramska, kazališna radionica za djecu na engleskom jeziku, u suradnji sa školom glume “Try Theatre”. Osim što stječu glumačke vještine, polaznici kroz različite aktivnosti također usvajaju i razvijaju znanje engleskog jezika (GKR, 2022). Osim redovnih radionica, tu su i povremene radionice DJ-inga za djecu od 11 do 15 godina, medijska radionica izrade GIF-ova za starije osnovnoškolce i slično (GKR, 2022). U travnju ove godine, u sklopu rada Američkog kutka Rijeka, održana je i radionica “Ja, računalo”, radionica šifriranja i umjetne inteligencije s Daliom Kager, učiteljicom informatike, a namijenjena je djeci u dobi od 8 do 12 godina (GKR, 2023). Osim radionica namijenjenih djeci, organiziraju se i različite radionice za odrasle. Primjerice, u svibnju 2022. godine održana je radionica digitalnog marketinga naziva “Digitalni marketing za početnike” na kojoj su polaznici imali priliku učiti o različitim marketinškim alatima, platformama, izradi i važnosti web-stranica i slično (GKR, 2022).

Osim brojnih radionica, u Američkom kutku Gradske knjižnice Rijeka redovno se održavaju i pričaonice na engleskom jeziku za djecu predškolske dobi, skupnog naziva "Story Garden", a odvijaju se pod vodstvom jedne studentice Učiteljskog fakulteta, ali i jedne izvorne govornice engleskog jezika (GKR, n.d.). Nadalje, u sklopu manifestacije "Tjedan dobre dječje knjige", ove, 2023. godine održana je i pričaonica namijenjena hrvatskoj i ukrajinskoj djeci u dobi od 7 do 14 godina, s ciljem da se kroz druženje te razgovor međusobno podrže i povežu, u sigurnom okruženju. Radionicu je organizirala Gradska knjižnica Rijeka u suradnji s Američkim kutkom (GKR, 2023).

Također, u sklopu Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka, pokrenut je i prvi čitateljski klub na stranome jeziku, na engleskom, naziva "Literary Coven". Pokrenut je s ciljem privlačenja korisnika koji žele vježbati vještine stranog jezika (GKR, n.d.).

Izuzev radionica, pričaonica te čitateljskog kluba, u organizaciji Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka održavaju se i brojna edukativna predavanja iz područja znanosti, u skladu s aktualnim temama. Primjerice, u sklopu programskog ciklusa "OK knjižnica, OK zajednica", Američki kutak Rijeka organizirao je predavanje i raspravu naziva "Električna vozila i budućnost prijevoza" ugostivši Tina Korena, tajnika nacionalne udruge za e-mobilnost Strujni krug (American Corner Rijeka, 2023). U sklopu istog programskog ciklusa, održano je predavanje i razgovor o potresima, a vodila ga je Iva Dasović, geofizičarka, seizmologinja te znanstvenica s Geofizičkog odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (American Corner Rijeka, 2023). U suradnji s "EducationUSA" centrom, Američki kutak Rijeka organizira i edukativna predavanja namijenjena hrvatskim srednjoškolcima te studentima. Cilj je ovakvih predavanja educirati i informirati o mogućnostima studiranja u SAD-u; o samome postupku prijave, odabiru studija, prijavnoj dokumentaciji te standardiziranim testovima i tomu slično (American Corner Rijeka, 2023). Nalik tome, organizirano je i predavanje o poznatom "Work&Travel" programu u sklopu kojega studenti imaju mogućnost otputovati u SAD i tamo provesti nekoliko mjeseci radeći te putujući, a na samome predavanju sudjelovali su i studenti koji su u programu sudjelovali i koji su podijelili osobna iskustva iz prve ruke (American Corner Rijeka, 2023).

Osim već spomenutih predavanja namijenjenih svim korisnicima Gradske knjižnice Rijeka, Američki kutak Rijeka surađuje i sa školama Primorsko-goranske županije kojih učenike ugošćuje i za njih organizira razne događaje. Primjerice, u sklopu manifestacije "Mjesec hrvatske knjige" u 2022. godini, ugostili su 2. razred Gimnazije Andrije Mohorovičića Rijeka na predavanju "Ljudi lososa za spas mora" koje je održala gospođa Željka Jelavić, muzejska savjetnica u Etnografskom muzeju u Zagrebu. Ovime je Američki kutak Rijeka, zajedno s

ostalim američkim kutcima u Hrvatskoj, osim mjeseca hrvatske knjige obilježio i mjesec indijanske baštine (American Corner Rijeka, 2022). Također, Američki kutak Rijeka ugostio je i učenike 3. razreda Gimnazije Eugena Kumičića Opatija te za njih organizirao predavanje o borbi za ženska prava naziva "The Women's Rights Movement in the States". Predavanje je održano na engleskom jeziku, a vodila ga je izvorna govornica iz SAD-a, Grace Penta. Osim o borbi za ženska prava, učenici su imali priliku razvijati svoje vještine korištenja engleskog jezika kao i nakon samog predavanja s voditeljicom razgovarati o razlikama između SAD-a i Hrvatske, čestim stereotipima i slično (American Corner Rijeka, 2023).

5.5. Knjižnični fond

Knjižnični fond nije velik, no stalno se dopunjuje novim i relevantnim naslovima. Najveći dio fonda Američkog kutka čini beletristika, a posebno je izdvojen takozvani *Young-adult* dio, odnosno građa namijenjena mlađim odraslim korisnicima (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Znanstvena literatura prati teme kojima se inače Američki kutak bavi kroz druge aktivnosti, a to su teme poput financija, poduzetništva, pitanje žena i ženskih prava, manjina, ekologije i slično (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka također pruža pristup bazi "eLibraryUSA" te kroz nju nudi pristup e-časopisima iz raznih područja, kao i resursima za učenje engleskog jezika. Osim toga, nudi i pristup bazama podataka koje mogu biti korisne studentima, kao što su "JSTOR" ili "Journal Storage", multidisciplinarna baza koja obuhvaća različite zbirke arhivskih i tekućih brojeva znanstvenih časopisa, kao i knjige te "EBSCO", platforma putem koje su također dostupne različite baze podataka i multidisciplinarni znanstveni izvori. Pretplate printanih časopisa prestale su s ograničenjima koje je donijela pandemija, no cilj je obnoviti ih jednom kada se Američki kutak preseli u novi prostor (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). U fondu postoji i određen broj audio knjiga, njih čak 43 na "Playaway" uređaju sa slušalicama, dok e-knjiga na engleskom jeziku za sada u fondu nema. Fond Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka također sadrži dio namijenjen djeci osnovnoškolskog uzrasta, kao i nešto slikovnica. Multimedijalna oprema poput računala za korisnike, set za VR i 3D printeri također su dio fonda Američkog kutka, a u novom prostoru ovaj će se dio dodatno obogatiti najsuvremenijom opremom (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Prilikom nabave građe, Američki kutak uglavnom nabavlja literaturu koja se nadovezuje na teme kojima se inače u Kutku posvećuje poput učenja engleskog jezika, ljudskih prava, medijske pismenosti, pitanja zaštite okoliša i slično. Prilikom nabave beletristike, uglavnom se prate preporuke naslova sa stranice knjižnice

“New York Public Library” te popisi najboljih i nagrađivanih naslova s platformi “Goodreads” i “Amazon”. Fokus je na američkim autorima i književnim klasicima, te djelima koja su tematski u suglasju s gore navedenim prioritetima (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). U nabavi literature na engleskom jeziku, Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka surađuje s knjižarom Dominović na način da pošalje popis željenih naslova, a oni se potom potrudu nabaviti ih. U većini slučajeva nema većih poteškoća, osim što su rokovi za dostavu nešto duži. Od narudžbe do dostave knjiga na adresu Američkog kutka prođe otprilike mjesec, do mjesec i pol dana (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Potražnja literature na engleskom jeziku nešto je veća ljeti što možemo pripisati godišnjim odmorima i više slobodnog vremena za čitanje, budući da su korisnici često učitelji engleskog jezika, studenti i djeca na školskim praznicima. Povremeno se pojave vrlo popularni naslovi koji kod nas još nisu prevedeni pa poraste potražnja za njima. Među redovnim korisnicima Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka ima i nekoliko Amerikanaca s riječkom adresom koji upravo zbog literature na engleskom jeziku često posjećuju prostor knjižnice (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023).

5.6. Promidžba programa i aktivnosti

Uobičajen način promidžbe aktivnosti Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka jest putem digitalnih kanala koji uključuju društvene mreže Američkog kutka i Gradske knjižnice Rijeka, web-stranicu Knjižnice, *newsletter* i elektroničku poštu (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Redovno objavljivanje najava, fotografija i obavijesti o provedenim aktivnostima može privući pažnju korisnika i potencijalno ih ponukati na sudjelovanje. I u ovom području postoji čvrsta potpora i suradnja unutar mreže američkih kutaka u Hrvatskoj, konkretno za programe koji se provode u online formi, na način da svi kutci na svojim kanalima dijele i prosljeđuju svojim kontaktima obavijesti i najave o programima koji su interesantni široj zajednici (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Američki se kutak Gradske knjižnice Rijeka povremeno služi i plakatima, no najveći doseg ipak imaju medijske objave u lokalnim novinama ili na radio postajama (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). U vrijeme potpunog zatvaranja tijekom pandemije bilo je važno osmisliti načine kako i dalje biti dostupni i nuditi kvalitetne sadržaje korisnicima unatoč specifičnoj i neočekivanoj situaciji. To je nesumnjivo bio izazov koji je tražio promišljanje i rekonstrukciju dotadašnjih načina poslovanja (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Veliki broj programa Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka prenesen je u virtualan oblik pa su se tako čitateljski klubovi, pričaonice za djecu i razna predavanja održavala putem platforme “Zoom”. Nakon povratka u normalne okolnosti na

kakve smo navikli, i dalje neprestano propitujemo nove kreativne načine kako doprijeti do publike i potencijalno novih korisnika (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Ono što bi nesumnjivo bio dobar način promidžbe i privlačenja novih korisnika jest, primjerice, mobilna aplikacija kroz koju bi korisnici Američkog kutka na jednome mjestu imali raspored svih programa Kutka, mogućnost prijave na njih, rezervacije termina za usluge poput samostalnog korištenja 3D printera, VR tehnologije ili pak neke od drugih naprednih tehnologija koje će se u sklopu Američkog kutka nuditi u novom prostoru (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Budući da stalno osluškujemo potrebe i interese naše ciljane skupine, a to su prije svega mladi, mogućnost uspješnije suradnje s njima vidimo u “gejmifikaciji”, gdje bi korisnici kroz niz izazova mogli istražiti i bolje upoznati fond Američkog kutka, prikupiti nagradne bodove ili ostvariti nekakve pogodnosti (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023). Personalizacija usluga isto je jedna od ideja, a sve s ciljem veće interakcije s korisnicima te poticanja motivacije za uključivanjem i sudjelovanjem (Žalac-Čičak, osobna komunikacija, 2023).

6. Zaključak

Narodne su knjižnice prisutne diljem svijeta te djeluju unutar različitih zajednica i kultura. Kao njihove glavne djelatnosti IFLA (2011) izdvaja „pružanje usluga i osiguravanje građe na različitim medijima kako bi zadovoljila obrazovne i informacijske potrebe te potrebe za osobnim razvojem, uključujući i razonodu i potrebe vezane uz slobodno vrijeme, kako pojedinaca tako i grupa. Također, imaju važnu ulogu u razvoju i izgrađivanju demokratskog društva omogućavajući pojedincu pristup širokom i raznolikom spektru znanja, ideja i mišljenja“. Također je nezanemariva posrednička uloga knjižnice u davanju pristupa znanju u svim njegovim oblicima koji služe kao čvrsta potpora formalnom i neformalnom obrazovanju te uloga knjižnice u poticanju opismenjavanja i informacijskog opismenjavanja. Potrebno je istaknuti i značajnu ulogu knjižnice u sakupljanju i omogućivanju pristupa lokalnim informacijama, znanju i djelima mašte čime aktivno utječe na svakodnevni život ljudi, njihov društveni te ekonomski razvoj i cjeloživotno učenje. Nadalje, narodna je knjižnica žarište kulturnog i društvenog života te neutralni prostor za okupljanje čime aktivno pomaže u održavanju, ali i oblikovanju identiteta zajednice unutar koje djeluje. Možemo zaključiti kako je narodna knjižnica ustanova otvorena prema ljudima te društvu u cjelini koja teži što većoj mogućoj produktivnosti ne bi li svojom inicijativom pokrenula pozitivne promjene u društvu. Ispuniti svoje važne uloge i zadovoljiti sve potrebe korisnika cilj je svake narodne knjižnice pa tako i Gradske knjižnice Rijeka o kojoj je u ovome radu bilo riječ. Ova ustanova to nastoji postići organiziranjem brojnih različitih programa, sudjelovanjem u raznim projektima te pokretanjem suradnji, a kao jedna od najvažnijih i najuspješnijih upravo je ona s Veleposlanstvom SAD-a, u obliku Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka koja je u fokusu ovoga diplomskoga rada. Američki kutak je prije svega kulturno-informacijski centar koji svojim korisnicima omogućava pristup informacijama te literaturi, ali i organizira programe vezane uz američku kulturu, stavljajući poseban naglasak na engleski jezik i književnost, obrazovanje, glazbu, ekologiju, povijest, kao i na sva aktualna događanja iz političkog te društvenog života. U Gradskoj knjižnici Rijeka, kao dio Ogranka Trsat, taj je kutak zamišljen kao prostor za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, edukaciju te informiranje, ali i kao kulturni most između dviju država - Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država. Nakon provedenih intervjua s voditeljicom Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka, gospođom Sanjom Žalac-Čičak te s ravnateljem Gradske knjižnice Rijeka, gospodinom Nikom Cvjetkovićem, vidljivo je kako ova suradnja i Američki kutak donose velike benefite za

knjižnicu u pogledu ispunjavanja njezinih uloga i zadaća. Prije svega, tu je financijska potpora koju knjižnici pruža Američko veleposlanstvo te joj tako omogućuje da širi svoje programske aktivnosti, svoj knjižnični fond i usluge, ali i da tehnološki napreduje i uspješno prati brojne promjene u društvu i svijetu. Nadalje, omogućava knjižnici umrežavanje povezujući je sa svojim brojnim partnerima u svrhu razmjene iskustava, resursa i najbolje prakse. Nadalje, potiče stvaranje partnerstva s lokalnim organizacijama, udrugama i obrazovnim institucijama koja potom otvaraju nove mogućnosti za organiziranje zajedničkih događanja, radionica ili kampanja koje podržavaju zajedničke ciljeve i vrijednosti. Imajući na umu sve navedeno u ovome radu, možemo zaključiti kako je suradnja Gradske knjižnice Rijeka te Veleposlanstva SAD-a vrlo uspješna te je rezultirala ne samo proširenjem usluga i djelatnosti Gradske knjižnice Rijeka općenito, već i povećanjem broja korisnika te njihovim općenitim zadovoljstvom.

Literatura

1. American Corner Rijeka (2023). EducationUSA centar u gostima - Rijeka. Dostupno na: <https://www.facebook.com/americancornerrijeka?fref=ts> (29. 5. 2023.)
2. American Corner Rijeka (2022). Ljudi lososa za spas mora. Dostupno na: <https://www.facebook.com/americancornerrijeka?fref=ts> (29. 5. 2023.)
3. American Corner Rijeka (2023). Ok knjižnica, OK zajednica: predavanje i razgovor o električnim vozilima i budućnosti. Dostupno na: <https://www.facebook.com/americancornerrijeka?fref=ts> (29. 5. 2023.)
4. American Corner Rijeka (2023). OK knjižnica, OK zajednica: predavanje i razgovor o potresima sa seizmologinjom Ivom Dasić. Dostupno na: <https://www.facebook.com/americancornerrijeka?fref=ts> (29. 5. 2023.)
5. American Corner Rijeka (2023). TheWomen's Rights MovementinTheStates. Dostupno na: <https://www.facebook.com/americancornerrijeka?fref=ts> (29. 5. 2023.)
6. American Corner Rijeka (2023). Work&Travel prezentacija American Corner Rijeka. Dostupno na: <https://www.facebook.com/americancornerrijeka?fref=ts> (29. 5. 2023.)
7. Anderson, Barbara L. The library as community center. Library trends 42, 3(1994), 395-403. Dostupno na: <https://core.ac.uk/download/pdf/4817248.pdf> (1. 9. 2023.)
8. Belevski, Milko i sur. Trenutak za američki kutak : američki kutci u hrvatskim knjižnicama (2013). Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/628> (15. 7. 2023.)
9. GISKO (n.d.). American Corner Osijek. Dostupno na: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/american-corner-osijek/> (27. 5. 2023.)
10. GISKO (2023). GISKO STEM radionica: VR i roboti. Dostupno na: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/gisko-stem-radionica-vr-i-roboti/> (1. 9. 2023.)
11. GISKO (2023). Leptiri: reciklirajmo Plastiku. Dostupno na: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/leptiri-recikliramo-plastiku/> (1. 9. 2023.)
12. GKR (2019). Status Gradske knjižnice Rijeka. Rijeka: Gradska knjižnica Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/O-nama/Sluzbene-informacije> (27. 5. 2023.)
13. GKR (2022). Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu Gradske knjižnice Rijeka. Rijeka: Gradska knjižnica Rijeka. Dostupno na: <https://gkr.hr/O-nama/Sluzbene-informacije> (27. 5. 2023.)
14. GKR (2022). Prijave u tijeku: Medijska radionica izrada GIF-ova. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Najave/Prijave-u-tijeku-Medijska-radionica-izrada-GIF-ova> (27. 5. 2023.)

15. GKR (2022). Radionica u Ogranku Trsat: Digitalni marketing za početnike. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Najave/Radionica-u-Ogranku-Trsat-Digitalni-marketing-za-pocetnike> (27. 5. 2023)
16. GKR (2022). Ranojesenski ciklus TryTheatre dramske kazališne radionice na engleskom jeziku. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Najave/Ranojesenski-ciklus-Try-Theatre-dramske-kazalisne-radionice-na-engleskom-jeziku> (27. 5. 2023.)
17. GKR (2023). "Ja, računalo", radionica šifriranja i umjetne inteligencije s Daliom Kager. Dostupno na: <https://gkr.hr/Magazin/Najave/Ja-racunalo-radionica-sifriranja-i-umjetne-inteligencije-s-Daliom-Kager> (27. 5. 2023)
18. GKR (2023). Ukrajina: Priče koje nas povezuju, pričaonica za djecu na ukrajinskom i hrvatskom. Dostupno na: https://djecjakuca.hr/dogadjanje/ukrajina-price-koje-nas-povezuju-pricaonica-za-djecu-na-ukrajinskom-i-hrvatskom/?fbclid=IwAR2UU6_vWuA8uJGAMLxkH7BY5yw2y-RX7gZBDD77PE38LafiRNmzAmtBSkk (29. 5. 2023.)
19. GKR (n.d.). 3D isprint(ajmo). Dostupno na: <https://gkr.hr/Vodic-za-korisnike/Nasi-programi/Za-djecu-i-roditelje/3D-isprint-ajmo> (27. 5. 2023.)
20. GKR (n.d.). LiteraryCoven. Dostupno na: <https://gkr.hr/Vodic-za-korisnike/Nasi-programi/Za-mlade-i-odrasle/Literary-Coven> (29. 5. 2023.)
21. GKR (n.d.). Story Garden. Dostupno na: <https://gkr.hr/Vodic-za-korisnike/Nasi-programi/Za-djecu-i-roditelje/Story-Garden> (27. 5. 2023.)
22. GKR (n.d.). Vremeplov. Dostupno na: <https://gkr.hr/O-nama/Vremeplov> (21. 5. 2023.)
23. Gradska knjižnica Zadar (2023). Američki kutak Gradske knjižnice Zadar. Dostupno na: <https://www.gkzd.hr/acz?page=2> (1. 9. 2023.)
24. Gradska knjižnica Zadar (2023). Generator: Robotika. Dostupno na: <https://www.gkzd.hr/content/26042023-generator-robotika> (1. 9. 2023.)
25. Gradska knjižnica Zadar (2023). Meet the diplomat. Dostupno na: <https://www.gkzd.hr/content/14032023-meet-diplomat> (1. 9. 2023.)
26. Gradska knjižnica Zadar (2021). O kutku / About the Corner. Dostupno na: <https://www.gkzd.hr/o-kutku-about-the-corner> (1. 9. 2023.)
27. Gradska knjižnica Vukovar (n.d.). American corner. Dostupno na: <https://gkvu.hr/american-corner/> (1. 9. 2023.)
28. Gradska knjižnica Vukovar (n.d.). Southern culture, false news and Charlie Gee. Dostupno na: <https://gkvu.hr/southern-culture-false-news-and-charlie-gee/> (1. 9. 2023.)

29. Gradska knjižnica Vukovar (n.d.). STEM - seniors & technology educational moments. Dostupno na: <https://gkvu.hr/stem-seniors-technology-educational-moments/> (1. 9. 2023.)
30. Hrvatsko knjižničarsko društvo (2013). Trenutak za američki kutak. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/628> (20. 5. 2023.)
31. IFLA (2018). IFLA-ine smjernice za knjižnične usluge za djecu od rođenja do 18 godina. Dostupno na: https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ifla-guidelines-for-library-services-to-children_aged-0-18-hr.pdf (1. 9. 2023.)
32. IFLA (2011). IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
33. IFLA i UNESCO (2022). IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice, 2022. Dostupno na: <https://repository.ifla.org/handle/123456789/2455> (15. 7. 2023.)
34. Knjižnice grada Zagreba (n.d.). American Corner Zagreb. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/knjiznice/american-corner-zagreb/about-ac-zagreb/30931> (1. 9. 2023.)
35. Managing American Spaces: A Handbook for American Spaces Partners. (2014). Bureau of International Information Programs

Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka

Sažetak

Tema ovoga diplomskoga rada jest Američki kutak Gradske knjižnice Rijeka koji je započeo s radom 2016. godine kao produkt suradnje Gradske knjižnice Rijeka te Veleposlanstva SAD-a. Kutak je od tada dio Ogranka Trsat. Američki je kutak zamišljen kao prostor za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, edukaciju te informiranje, ali i kao kulturni most između dviju država - Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država. S ciljem dubljeg razumijevanja oblika suradnje i načina djelovanja ovoga projekta, u sklopu ovoga diplomskoga rada proveden je intervju s voditeljicom Američkog kutka Gradske knjižnice Rijeka, gospođom Sanjom Žalac-Čičak te s ravnateljem Gradske knjižnice Rijeka, gospodinom Nikom Cvjetkovićem, a istraživanje je pokazalo kako se radi o vrlo uspješnoj suradnji za obje strane. Dok Američko veleposlanstvo pruža financijsku potporu te slične oblike potpore, Gradska knjižnica Rijeka pruža prostor te djelatnika za Američki kutak, a sve u svrhu širenja programskih aktivnosti, usluga koje knjižnica nudi te tehnološkog napretka, ali i općenito zadovoljavanja svih potreba korisnika.

Ključne riječi: narodna knjižnica, Gradska knjižnica Rijeka, Američki kutak

American Corner of Rijeka Public Library

Summary

The topic of this thesis is the American corner of the Rijeka Public Library, which began operating in 2016 as a product of the collaboration between the Rijeka Public Library and the US Embassy. The corner has been part of the Trsat Branch ever since. The American Corner was conceived as a space for quality leisure time, education and information, but also as a cultural bridge between two countries - Croatia and the United States of America. With the aim of a deeper understanding of the form of cooperation and the way this project works, as part of this thesis, an interview was conducted with the head of the American corner of the Rijeka City Library, Mrs. Sanja Žalac-Čičak, and with the director of the Rijeka Public Library, Mr. Niko Cvjetković, and the research showed that it is a very successful cooperation for both parties. While the American Embassy provides financial support and similar forms of support, the Rijeka City Library provides space and staff for the American Corner, all for the purpose of expanding its programs and activities, as well as services offered by the library and its technological progress, but also generally meeting all of the libraries users' needs.

Key words: public library, Rijeka Public Library, American Corner